

Magnus von Beringskjold

v. Dorothy Jones

Som engelskfødt og historieinteresseret var det med stor interesse at jeg, for mange år siden, læste om Dronning Caroline Mathilde og hendes skæbne. Jeg bor selv en kort gåtur fra Rønnebæksholm og for nogle år siden fik jeg Franziska Carlsens bog om stedet, publiceret i 1861. Det var med undren jeg læste om en af ejerne af Rønnebæksholm, Magnus Beringskjold, som tilsyneladende havde haft noget at gøre med hofrevolutionen i 1772, og som jeg ikke havde taget notits af før. Min nysgerrighed blev vakt.

Der er et hav af bøger og artikler, der handler om Struensee, Caroline Mathilde og Christian VII. Historien om komplotet natten til den 17. januar 1772 er blevet vendt og drejet med jævne mellemrum. Alle faktuelle informationer man kunne ønske sig er publiceret og det flourer med teorier med snart den ene og snart den anden som hovedskurk.

I de allerfleste bøger om paladsrevolutionen omtales Magnus Beringskjold i en sætning, højst to. Han er nærmest en sidebemærkning. Ikke væsentlig men skal nævnes for en ordens skyld. Efter at have læst om ham i Franziskas bog måtte jeg vide mere om ham. Det kom jeg til. Meget nemt endda. Der er nemlig skrevet to værker om ham. Det første publiceret i 1879 i Historisk Tidsskrift skrevet af arkivar Johannes Grundtvig, søn af præsten. Den er meget grundig, om Beringskjolds forældre, hele problematikken angående Nygaard og meget andet. I øvrigt er værket online. Den anden bog, publiceret i 1917, er "Statsfangen Magnus Beringskjold, den egentlige ophavsmand til sammensværgelsen mod Struensee" skrevet af August Fjelstrup. Den supplerer det første værk godt og hvis man læser de to kan man næsten ikke rumme mere om Magnus Beringskjold. Det skal ikke forstås negativt, de er fyldt med information af den lødige slags. Jeg har tænkt mig at fortælle historien på en anden måde. Jeg blev nemlig nysgerrig og ville vide mere om samtiden i Næstved, og om de andre Næstvedborgere som blev viklet ind i begivenhederne.

Jeg vil dog først fortælle noget om Beringskjolds baggrund og om det der skete i januar 1772. Selv om I kender historien er det væsentligt at se det fra hans synsvinkel, og for at forstå det der kom til at ske ni år senere. Dernæst vil jeg fortælle kort om Næstved i 1780'erne og om de personer, som blev en del af den videre udvikling af historien her i byen.

Magnus de Beringskjold † 1804.
Maleri paa Landstyggaard.

Nu til vores hovedperson, Mogens Blach Ditlevsen Bering. Han blev født i 1721 som ældste søn. Hans far havde et tobakspinderi i Randers. De var nok ikke velhavende, men klarede sig nogenlunde og da faren døde sørgede to velhavende halvonkler for at den livlige og velbegavede Mogens kom på latinskole i Horsens, og senere blev indskrevet på Københavns Universitet. En historie fortæller at han hørte hvordan hoffets damer klagede over de strenge indførselsforbud der var på silkestof og manufakturvarer. Mogens tog til Hamburg, gjorde et fordelagtigt indkøb og smuglede så varerne til København. Så allerede fra en ung alder var han parat til at rejse ud i verden, gøre en god handel og hvis nødvendigt, omgås loven for egen vindings skyld. Hans tid på universitetet var vist kort, og efter en konkurs rejste han med lånt kapital til Tyskland. Det er ikke nemt at gøre rede for hvad han har foretaget sig – men vi ved at han har gået fra det ene hof til det andet, og gradvis ved at være handelsmand, diplomat, spion, osv. er blevet rimelig velhavende og skaffede sig kontakter over hele Europa.

I 1749 blev han gift. Mogens var da 28 og hans brud Marie Kirstine Cappelen var 25. Hendes norskfødte far havde været dansk officer, som var gået i russisk krigstjeneste mod tyrkerne og hendes mor Karen Hald var Sjællandsk præstedatter. Marie Kirstine har sandsynligvis haft nogen formue og pengene Mogens skyldte i København blev over de næste par år tilbagebetalt. I 1756 flyttede familien til København, Marie Kirstine havde fået en søn, Ditlev, samme år de var blevet gift og endnu en søn Thomas fulgte 4 år senere i 1753.

Marie Christine de Beringskjold, f. v. Cappelen.
Maleri paa Landstyggaard.

Over de næste år var Mogens i udlandet, hvor hans arbejde i 1758 resulterede i at han fik et adelsbrev af den Tyske kejser. På adelsbrevet, som kan ses på Rigsarkivet i dag, er han omtalt som Magnus Bering von Beringskjold, så nu omtaler jeg ham ikke mere som Mogens Bering, men som Magnus Beringskjold. Beskrivelsen af hans familieforhold er i adelsbrevet noget overdrevet, for ikke at sige løgn, og det er klart at det for ham var en del af "spillet".

Beringskjolds våbenskjold og segl

Det vigtigste for ham var at hans nye status ville åbne døre for ham tilbage i København. Våbenskjoldet ser sådan her ud. Jeg har ikke den "officielle" forklaring på hvorfor han valgte symbolerne med to spænder og en springende løve. Men egentligt er det efter mit hoved et glimrende valgt våben for ham. Hans baggrund og talent for handel symboliseres fint ved bæltespænderne, og en springende løve må i den grad også siges at personificere ham som fremadstræbende og frygtløs i sin stræben mod rigdom og magt.

Med adelsbrevet håbede Magnus at bliver accepteret ved det Danske hof, og regeringen sendte ham da også på diverse missioner til bl.a. Rusland. Her overværede han hofrevolutionen i Petersborg i 1762. Det var lige det den Danske regering ønskede skulle ske, og tilbage i Danmark høstede Magnus ros for dette på trods af, at han faktisk ikke havde haft noget som helst med sagen at gøre.

Efter ansøgning blev Magnus et år senere, dansk generalkrigskommissær og fik samtidig en pension af den danske regering på 900 rigsdaler årligt. Kort efter flyttede familien til Sorø, hvor Beringskjold ønskede at deres to drenge, Ditlev og Thomas skulle gå på Sorø Akademi. Her stødte han dog på problemer. Han søgte om en nedsættelse i skolepengene, som han mente han ikke havde råd til, men fik afslag, fordi hans adelsbrev ikke var dansk. Tilfældet skulle at Magnus arvede 50,000 rigsdaler fra en halvtante og i første omgang købte han et gods i Jylland. Han ansøgte på ny om at få sønnerne på Sorø Akademi med henvisning til, at han nu, trods det tyske adelskab, ejede gods i Jylland. Men drengene kom ikke ind på skolen.

Sorø i 1700-tallet

I 1766 blev Caroline Mathilde gift med Christian 7. ved stedfortræder i London, og nogle dage senere begyndte hun rejsen, som skulle føre hende til Danmark og hendes nye liv som dronning. Den 1. november nåede hun til Sorø. Sorø Akademi var et passende sted for hende at overnatte på sin bruderejse mod København. Og mon ikke Sorø stod på den anden ende for at gøre et godt indtryk på den purunge dronning. Hun blev mødt af alt der kunne kravle og gå af lokale standspersoner og selvfølgelig akademisterne og lærerne. Et korps med pauker og trompeter spillede, og kanoner i haven salutede ud over søen da hun nåede frem. Byens borgerskab i deres fineste skrud og alt inklusiv brandfolkene med brandsprøjten paraderede for hende med flyvende fane og til feltmusik. Caroline Mathilde indvilgede i at holde åbent taffel og det var tilladt for enhver at passere omkring taffelet. Gemakkerne var smukt dekoreret med malerier, blomsterranker og frugtkurve, og et 12 mand stort orkester hentet fra Ringsted og Holbek spillede under dansemesterens instruktion. Hele Akademiet, bygninger og haven var oplyst, og udenfor hendes værelse var opstillet en stor illumination 13 alen høj og 6 alen bred med de danske og engelske våbenskjold.

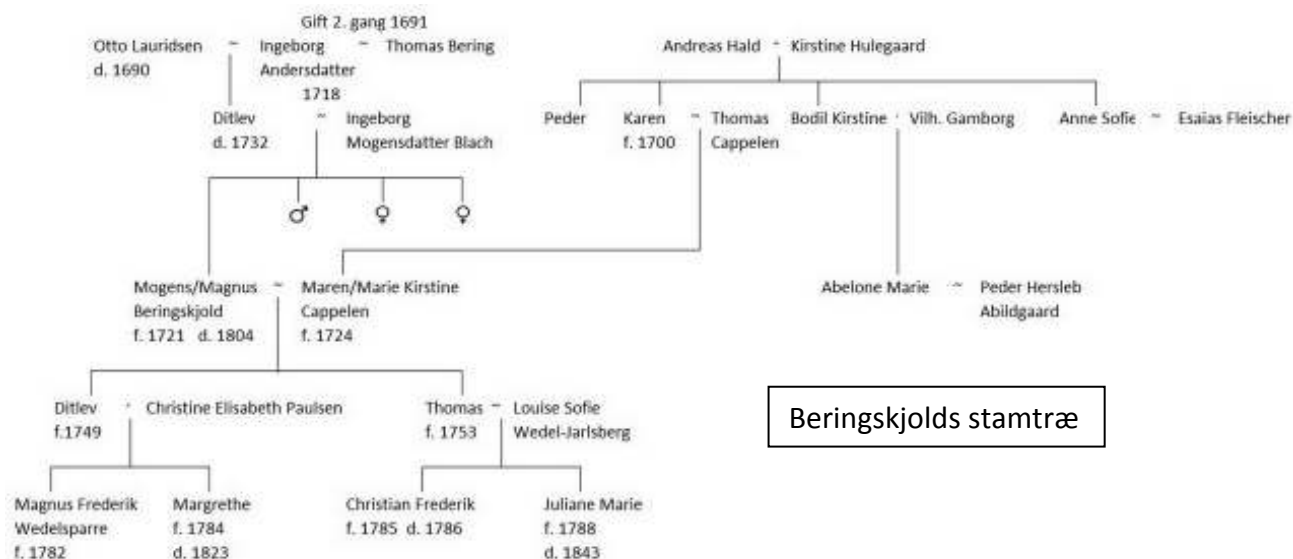

Hvorfor går jeg så meget i detaljer med dette? Jeg har overvejet om det er her Magnus Beringskjold har fået sin svaghed for Caroline Mathilde. Som I senere vil høre var det ikke hende han havde et problem med. Det kunne tænkes at han blev revet med af stemningen, af håbet for fremtiden og allerede der fattede en sympati for hende som holdt ved.

Medens de boede i Sorø stiftede Beringskjold bekendtskab med en oberst ved de sjællandske dragoner Hans Henrik von Eickstedt, der var garnisoneret i Næstved. En anden han mødte var Esaias Fleischer, hvis hustru var moster til Beringskjolds hustru.

Hans Henrik von Eickstedt

Fleischer fik ved Beringskjolds hjælp ansættelse som regimentskvartermester ved Dragonerne i Næstved. Esaias Fleischer købte Mogens Tuesens boder D/E/F og tillige den store have mod åen. Det med haven var ret væsentligt for Fleischer, som var naturinteresset og fik publiceret bøger derom. Han fik gennemført en omfattende modernisering og opførte andre udebygninger her på stedet, der fremstod som en attraktiv standsmæssig bolig. Både Eickstedt og Fleischer fik senere stor betydning for Beringskjolds skæbne.

Godset i Jylland som Beringskjold havde købt beholdt han ikke længe. I efteråret 1769 købte han i fællesskab med Esaias Fleischer godset Nygaard på Møen. I Fleischers memoirer beretter han at Beringskjold overtalte ham til dette kompagniskab ved at gøre gældende, at han havde ham at takke for han blev Regimentskvartermester. Når vi ved at Fleischer netop i de år investerede en stor sum penge i sin ejendom i Næstved, kan han næppe have haft ret mange midler tilbage til endnu et projekt. Oberst Eickstedt var kautionist. Beringskjold meddelte Rentekammeret at Nygaard ændrede navn til Marienborg, efter hans kone Marie Kirstine, og her boede familien så, inklusiv svigermor Karen Hald.

Nygård havde været krongods og fæstebønderne havde forgæves prøvet at skaffe penge nok til at købe det. Det skabte en del uro på Møn, og Fleischer, som var imod landboreformene, modtog trusler på livet. Halvdelen af købssummen blev lagt og resten skulle betales af to omgange. Fleischer fik imidlertid ikke betalt det næste afdrag, og bad om udsættelse til juni 1771. Oberst Eickstedt blev spurgt om han fortsat var villig til at kautionere, og det var han. I tiltro til at alt var ordnet ventede de til næste aftalte termin med at betale. Derfor vakte det stor overraskelse at Fleischer i maj fik et brev, som fortalte at Nygård skulle sælges på auktion fordi han ikke havde betalt sin termin i december. Beringskjold trådte til og ønskede at overtage Fleischers halvdel. Pengene til at betale med havde han.

Alligevel gik det fuldstændig galt med betalingen for godset. Struensee var, netop i disse måneder, i gang med en fuldstændig omrokering af rentekammeret, den tids finansministerium, og trods henvendelser fra Fleischer og Beringskjold med rimelige forklaringer på hvorfor det hele var kørt skævt, var der intet de kunne gøre. Beringskjold fik 4 uger til at forlade stedet. Familien Beringskjold måtte flytte ind på en bolig i Vordingborg.

Og hvorfor er den her lange historie om Nygård så vigtig? Ja det er den fordi det var her Beringskjold blev så rasende på Struensee.

Johan Friedrich Struensee

Manden som han anså for ansvarlig for hele miseren i rentekammeret, og som han både var misundelig på, og absolut ikke delte reformiver med. Beringskjold blev så rasende, og det var så personligt at han ville have hævn og Struensee skulle betale dyrt.

Nu havde Struensee meget andet at se til den sensommer 1771 så han har formentligt ikke tænkt så meget over den ubetydelige sag om Nygård. I september var der uro blandt matroserne og et brev indeholdende detaljer om et planlagt komplot mod Struensee var blevet fundet.

Om Magnus blev inspireret af det er ikke til at vide, men han tog allerede her i september hul på sit egen "vælde Struensee fra magten"-projekt. Han forsøgte at få Grev J.H.E. Bernstorff i Lauenburg og Grev A.G. Moltke fra Bregentved interesseret. Begge havde grund til at ønske Struensees afgang men begge afslog tilbuddet. Tilbage i København, allieret med Rigs greve Scack Rantzau, gik Beringskjold for alvor i gang med at organisere komplotet.

Beringskjold boede, i København, til leje hos enkefru Beck der havde et hus på Vimmelskaftet, og i oktober tog han kontakt til Justitsråd Jessen som boede et stenkast fra ham på Amagertorv. Jessen var modstander af Struensee, men havde bestemt heller ikke meget tilovers for Beringskjold. Alligevel blev Beringskjold stædigt ved med at opsøge Jessen for at overbevise ham om at han havde opbakning til sine planer. Til sidst lod Jessen sig overtale til at besøge Beringskjold næste morgen kl. 10. Beringskjold havde arrangeret et møde med Oberst Eickstedt om hvordan de skulle vælte Struensee fra magten, og Jessen sad skjult bag et skærmbæret. Nu var det sådan at Struensee havde opløst Livgarden, og Eickstedt og hans Sjællandske Dragoner var blevet hentet ind fra Næstved for at holde ro i København. Det var tilsyneladende det der skulle til - Beringskjold havde militærmagten bag sig. Et par dage efter holdt Beringskjold, Eickstedt og Jessen et møde og her blev det besluttet at Jessen skulle henvende sig til enkedronning Juliane Marie og arveprins Frederik. Han skulle underrette dem om sagens sammenhæng og opfordre dem til at stå i spidsen for

komplottet. I samråd med Guldberg, som var arveprinsens kabinetssekretær, indvilligede de. Med dem ombord var hele holdet næsten på plads.

Oberst Eickstedt

Guldberg

Enkedronning Juliane Marie arveprins Frederik

Igenom November og december mødtes de implicerede for at planlægge videre. Det gjorde de hos Peder Abildgaard som var kapellan ved Holmens kirke, og som havde bopæl ved Holmens kanal. Han var en slægtning til Beringskjolds kone, og det var her Esaias Fleischer boede, nu hvor de sjællandske Dragoner gjorde tjeneste i København. Medens det var de Sjællandske Dragoner der holdt vagt i København, var det det Falsterske infanteriregiment der bevogtede Christiansborg.

I begyndelsen af januar var der et optrin med en af de falsterske soldater, som gjorde dennes chef Oberst Køller så rasende på Struensee, at også han lod sig hverve af kupmagerne. Med ham var den sidste brik på plads.

De første dage i januar gik det stærkt med at få alt organiseret. En nabo til Guldberg fortalte senere om hvordan han flere gange, før den 17. januar, havde hørt husklokken blive ringet på en bestemt måde, hvorefter Guldberg steg op i en vogn, som holdt ved Helligåndskirken. I vognen holdt de sammensvorne møder medens de kørte omkring i byens gader.

Den 13. januar blev der holdt møde for at få de sidste detaljer på plads. Indtil nu havde planen gået ud på at Struensee skulle arresteres medens Caroline Mathilde egentlig kun skulle køres til Hirschholm i nogen tid til alt faldt til ro. Guldberg lagde nu enkedronning Juliane Maries kort på bordet. Hun ønskede udtrykkeligt at dronning Caroline Mathilde skulle arresteres og køres til Kronborg. Magnus Beringskjold tog skarpt afstand fra dette. Hans problem var med Struensee og hvis dronningen blev inddraget i komplotet ville han ikke mere være med. Guldberg fik ham dog overtalt til at blive, formentlig med en større belønning i sigte. Men Beringskjold holdt sig fra yderligere planlægning, og blev de næste par dage opdateret af Eickstedt om hvad der foregik. Man skal heller ikke tage fejl af hvad konsekvenserne ville have været hvis komplotet ikke var lykkedes. Det har krævet mod at være med, og en der vaklede og mistede troen var Grev Rantzau. Det var tilfældigheder der gjort at han ikke, i de sidste nervepirrende timer, fik afsløret planen til Struensee.

Så når vi frem til selve natten mellem d. 16. og 17. januar 1772.

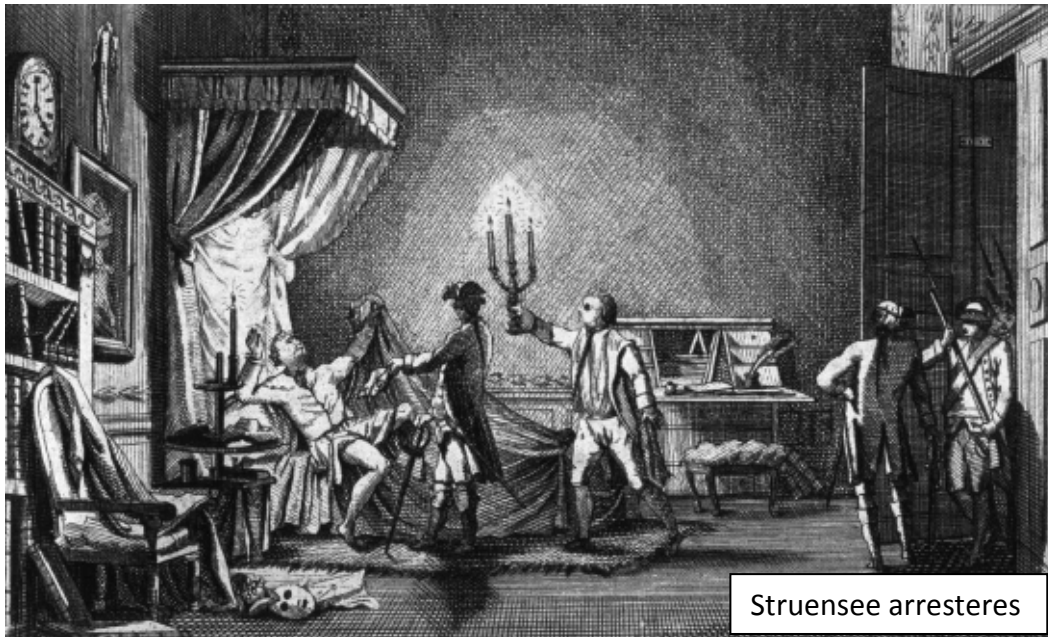

Hofteateret nu teatermuseum

Beringskjold deltog i maskeraden på hofteateret, som begyndte kl. 20, men allerede kl. 21 forlod han, sammen med Eickstedt, festen. En af hans opgaver var at bestille to vogne, som var dem Struensee og Brandt skulle køres til Kastellet i. Festen sluttede kl. 2 og Caroline Mathilde, Struensee og Brandt tog til deres respektive lejligheder i Christiansborg-komplekset. Ved 3 tiden begyndte de involverede at finde sammen, og de soldater, som skulle bakke op om dem, fik først nu at vide hvad der skulle ske i løbet af de næste timer. De sammensvorne samledes hos enkedronning Juliane Maria men Grev Rantzau dukkede ikke op. Beringskjold løb over til hans palæ som lå tæt på Christiansborg slot. Rantzau undskyldte sig med at han havde podagra og ikke kunne gå. Sandheden var at han havde forsøgt at advare Struensee og helst holdt sig fra de begivenheder der nu måtte

være i gang. Beringskjold ville ikke acceptere hans undskyldning og en bærestol måtte være løsningen. Men kl. 3 om natten var der ingen folk at få fat i, så Beringskjold måtte hente to soldater til at bære Grev Rantzau i hans bærestol over til de andre.

Det første der skulle ske var at Struensee og Brandt skulle arresteres samtidig. Det var Oberst Køller, den sidst tilkomne af komplotmagerne, som er den man ser her på billedet, der tog sig af at arrestere Struensee. Det gik faktisk temmelig fredelig til, Struensee havde ingen vagter og havde ikke en gang låst døren.

Struensee arresteres

Magnus Beringskjold var i den gruppe der arresterede Brandt. Sammen med kaptajn von Penick og løjtnant von Bay gik det noget mere dramatisk til. Først bankede Kaptajnen på døren, uden svar og låste efterfølgende døren op med en nøgle de havde skaffet hos slotsvagten. Men Brandt havde skudt slåen for indvendig. Et brækjern blev hentet og døren blev splintret så de kunne komme ind i lejligheden. Brandt, som tilsyneladende havde drukket en del, lå stadig og sov, men greb ud efter en pistol da han blev vækket. Omringet af militærpersoner med trukne kårder og pistoler sigtende på ham, opgav Brandt dog al modstand. Med sig havde de haft en befaling angående deres arrest underskrevet af Juliane Marie og arveprins Frederik på Kongens vegne.

Enevold Brandt

Marienburg, men her var der til stadighed problemer med bønderne. Beringskjold lå ikke på den lade side, han rejste ustandselig rundt og skrev et hav af breve. Han var absolut ikke bange for at vise sin misfornøjelse over den nye regering både mundtligt og skriftligt. De så sig nødsaget til at forbyde ham ophold i København.

Det var i øvrigt soldater fra Sjællandske dragoner, som førte Caroline Mathilde til Kronborg. Dragonerne var også blandt dem der stod vagt under General Eickstedts kommando ved Øster Fælle den dag Struensee og Brandt blev henrettet. Så tilbage i kvarter i Næstved har Næstvedborgerne haft de bedste forudsætninger for at høre øjenvidneberetninger om denne forfærdelige hændelse.

Caroline Mathilde forvises fra Danmark

Caroline Mathilde blev forvist fra Danmark og sidst i maj rejste hun til Celle. Begge hendes børn, kronprins Frederik og prinsesse Louise Augusta, var nu, hvis ikke teknisk, i realiteten forældreløse. Det blev feltmarskal Numsens enke Margrethe, der blev ansat som overhofmesterinde for den lille prins. Hun får senere en tilknytning til Næstved som jeg vender tilbage til. Efter et par års kærlig opvækst med hende skulle kronprinsen til "mandfolkene", og fik efterfølgende Eickstedt som overhofmester. Esaias Fleischer, i øvrigt kun perifert involveret i komplotet, gjorde et godt indtryk på de nye magthavere og kort efter forlod han sin stilling som regimentskvartermester i Næstved for et nyt embede.

Som før omtalt havde Beringskjold ikke noget problem med Caroline Mathilde. Til efteråret 1772 rejste han udenlands og uden at vi ved helt hvad han lavede de næste par år, ved vi dog at han støttede op om et nyt komplot, og også selv lagde planer. Denne gang var det for at få Caroline Mathilde tilbage til Danmark fra hendes eksil i Celle. Det ligger meget godt i tråd med Beringskjold som vi nu kender ham, han må have fattet sympati for hende eller hendes sag, og så blev det nu

hans sag. Han klagede ustandselig over hvordan han var blevet behandlet, søgte jævnligt økonomisk håndsækning fra regeringen, som han truede og undsagde. Han gjorde sig godt og grundigt upopulær blandt hans tidligere sammensvorne som nu havde magten i Danmark. Den eneste han blev ved med at have "venskabelig" kontakt med var Eickstedt som nu var overhofmester hos kronprins Frederik.

I 1777 solgte Beringskjold Marienborg og tjente derved en stor sum penge. Året efter købte han Rønnebæksholm. På det tidspunkt var der en temmelig ny, grundmuret hovedfløj og to bindingsværkssidefløje. Det er vores store held at Franziska Carlsen, som boede hos sin søster på Rønnebæksholm i 1840-erne interesserede sig for stedets historie. Hun interviewede de gamle i området og nedskrev de historier de fortalte, også om den "gale kammerherre" der havde forladt stedet 60 år tidligere.

Den 95-årige "Gammel Svend" som havde været staldkarl på Rønnebæksholm fortalte hvad han huskede fra dengang da Beringskjold blev arresteret. Der kan ikke være så mange andre der på det tidspunkt kan have kendt ham personligt, men anekdoterne om ham virker temmelig troværdige. Han var en fæl bondeplager, havde en træhest i ladegården som blev brugt og når han blev rasende råbte han så højt "at man kunne høre ham i Næstved". Dog sagdes det også at "ofte, når han stod og skældte fra et åbent vindue, havde folkene set hans hustru trække ham tilbage og tale ham tilrette". Beringskjold var kendt i Næstved by og var pudsigt nok et af de første 12 medlemmer af Næstveds Patriotiske selskab. Det var en forening med almennyttige formål og også lidt filantropisk, med stiftende møde hjemme hos Amtmand Bielke i hans hjem på Axeltorv.

Beringskjold var 57 år da han og Marie Kirstine flyttede ind på Rønnebæksholm. Han var helt bevidst om at han havde fjender, både blandt bønderne og blandt herskaberne, både her i landet og i udlandet. Så for en sikkerheds skyld havde han en vagt der hele natten gik rundt med ladte pistoler. Deres to sønner var nu voksne mænd godt i gang med deres eget liv. Ditlev var 29, kammerjunker, gift og boede på Nybøllegård på Falster. Thomas var 25 og havde gjort karriere i militæret. Meget mod sin fars vilje havde han forlovet sig allerede som 22 årig med den 7 år ældre Komtesse Louise Sofie Wedel-Jarlsberg. Hun var barnebarn til Karen Werenskiold til Sortebrødregård. Hun var nu forældreløs og uden den store formue og opholdt sig hos sin onkel på Raunstrup. Magnus Beringskjold må alligevel have indset fordelene ved at have en "ægte" adelig svigerdatter, så i efteråret 1780 købte han Sparresholm til dem. Thomas blev udnævnt til kammerherre og den 7. marts 1781, efter at være forlovet i 6 år, blev parret gift på Raunstrup og flyttede efterfølgende ind på Sparresholm. Alt tegnede nu godt for familien Beringskjold.

Sparresholm

Og dog.

Den nygifte Louise Sophie afskyede sin svigerfar som hun anså for at være en farlig mand. Hun talte nødigt til ham og nægtede at holde ferie på Rønnebæksholm. Det blev Magnus Beringskjold meget vred over og endnu værre var, at hun ikke tillod sin nye ægtefælle Thomas at overnatte der, når han var på visit hos sine forældre.

Et par måneder efter brylluppet henvendte det unge ægtepar sig til Esaias Fleischer som for nylig var blevet Amtmand på Antvorskov.

Han besøgte dem på Sparresholm en af de første dage i juni. Det har nok været med nerver på og ængstelse over hvad der videre ville ske, og faktisk med stort mod. Det må nok betragtes som psykisk terror Beringskjold havde udsat dem for, og endelig har de tilsyneladende sammen fundet mod til at slippe fri af hans magtgreb. Esaias Fleischer var, ud over at være en slægtning til Thomas, bestyrer af Louise Sophies pengesager inden giftermålet. Han kendte Beringskjold særdeles godt, til ham behøvede de ikke at forklare hvordan han var. Det vidste han alt om. De fortalte at Beringskjold havde aftvunget dem nogle løfter før de kunne få lov til at holde bryllup. Han forlangte at de skulle gå ind i hans farlige projekt som nu var at bemægtige sig kongen, tage magten fra enkedronningen, arveprinsen og regeringen og selv indsætte hans egne folk til at styre landet. Han manglede en regimentschef for at være sikker på militæropbakning og Thomas skulle skaffe sin egen regimentschefs opbakning til hans planer. Louise Sofie skulle bruge sin indflydelse ved hoffet til at sørge for at Beringskjold kunne få lov til at komme tilbage til hovedstaden igen. Hun skulle også sørge for at få opbakning fra sin familie til komplottet. Beringskjold havde desuden til deres bryllup generet flere af gæsterne ved at spørge om ”de havde mod i brystet” eller ” om deres hjerte sad på det rette sted”. Men ingen bed på.

Beringskjold havde meldt sin ankomst, med forventning om at Thomas havde skaffet en regimentschef, og de skulle planlægge detaljerne. Noget måtte gøres nu inden han dukkede op.

Esaias Fleischer var helt klar i sit svar. En søns forpligtelse over for sin far opvejedes af en endnu helligere. Fleischer forstod at han skulle handle her og nu og skrev med det samme et brev til Guldberg som var på Fredensborg. Brevet blev sendt med rytter direkte, der var ingen tid at spille. Fleischer tog hjem og Thomas og Louise Sophie tog dagen efter til Fredensborg hvor de uddybede sagen for Guldberg. Det var det Sjællandske Rytterregiment, som var navnet på regimentet nu hjemhørende i Næstved, som havde vagttjeneste på Fredensborg. Deres regimentskvartermester Carolus Gustavus Schiøt blev med det samme kaldt ind til Guldberg, og en plan for hvad de skulle gøre for at standse Beringskjold tog form.

Om aftenen den 4. juni modtog Schiøt 6 dokumenter med ordre om arrestation af Beringskjold og beslaglæggelsen af hans papirer, underskrevet af kongen og Guldberg. Samtidig modtog han mundtlig ordre af arveprinsen og Guldberg.

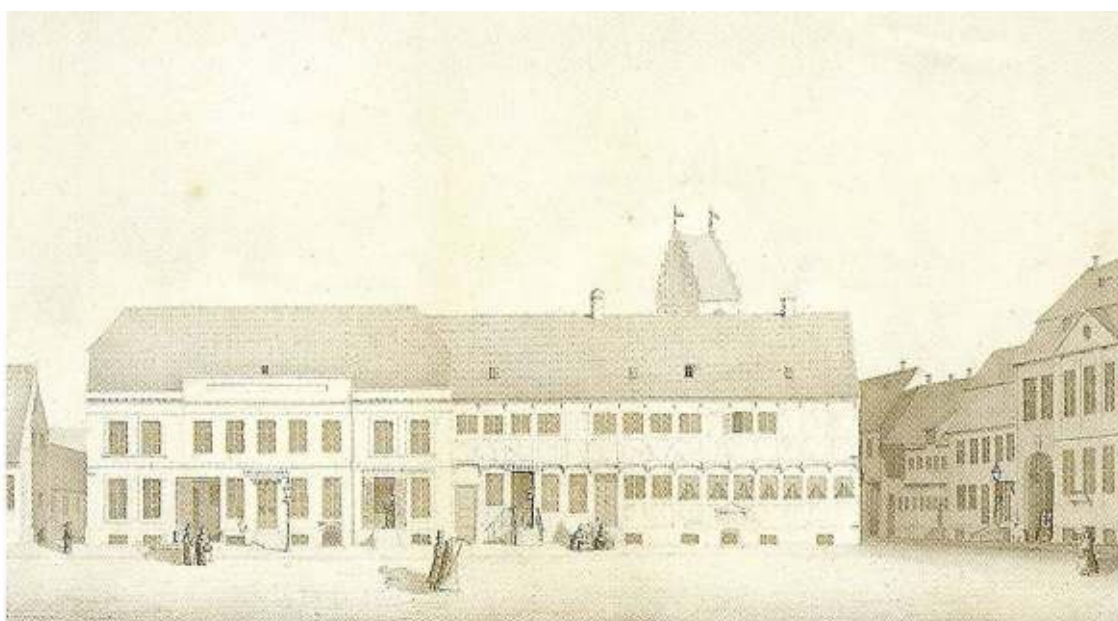
Model af Næstved
med Axeltorv i
centrum

Og så af sted til Næstved. Han tog dog ikke den direkte vej, men med en formodning om at Amtmand Bielke var på pinsebesøg hos sin svigerfamilie, lagde han vejen forbi Løvenborg. Her traf Schiøt Bielke kl. 9 om morgenen den 5. juni og informerede ham om det skete og instruks om at vende tilbage til Næstved. Schiøt ankom til Næstved den aften kl. 20.30 og lod sin tjener sprede informationen at han var tilbage i Næstved fordi han havde glemt nogle af regimentets regnskabspapirer som han skulle bruge. For ikke at gøre opsigt ankom Bielke først til Næstved kl. 22. En time senere sneg han sig over til Schiøts bolig hvor de åbnede det forseglede dokument med deres ordrer. Her var en helt udførlig plan, trin for trin om hvordan det hele skulle foregå og hvem der skulle gøre hvad. De holdt sig meget nøje til instrukserne og en meget vanskelig opgave blev faktisk løst uden problemer.

Sådan her gik det til.

Første og største problem var selve arrestationen. De vidste at der gik en bevæbnet vagt rundt på Rønnebæksholm om natten. De vidste også at der var så mange udgange fra Beringskjolds soveværelse at de ikke alene kunne afskære for flugtforsøg, og de turde ikke betro sig til flere. Og hvis de havde hørt det sidste nye fra Rønnebæksholm så viste de at Beringskjold dagen før havde beordret en omgang prygl til bonden Hans Nielsen. Og samme dag lovet ham yderligere straf for at have nægtet en ordre. Så Beringskjold var godt pirrelig. Endelig besluttede de sig for at bruge list. De aftalte at mødes igen næste morgen og Bielke lagde en ordre til byfoged Wulf om at mødes med dem. Wulf boede også på Axeltorv.

Meget tidligt næste morgen mødtes Bielke, Schiøt og Wulf hjemme hos Bielke. De læste de sidste ordrer igennem og orienterede Wulf om deres ide til hvordan de ville arrestere Beringskjold. De var meget ængstelige for at det ville ende med skyderier og ville derfor lokke ham ind til Næstved.

*Amtmand Bielke boede i den såkaldte Gøernes Gård, der lå mellem Axeltorv og Sct. Peders Kirkeplads. Her blev Næstveds Patriotiske Selskab stiftet, og her holdt selskabet sine møder. Forhuset mod Axeltorv var en toetages bindingsværksbygning med kvist over tre fag. Efter Bielkes tid blev der indrettet butikker i stueetagen, og huset blev pudset, som det ses på tegningen fra 1863, det ældst kendte billede af bygningen, der ses til venstre i billedet. Helt til højre ses Evald Wulfs Gård fra 1784.
Næstved Museum. Foto Jens Olsen.*

Bielke skrev et brev hvori han forklarede at han kun var i Næstved denne ene dag og meget gerne ville mødes med Beringskjold. Han skulle undersøge en sag for rentekammeret om nogle ødegårde, bl.a. Beringskjolds i Borup. Brevet har jeg her, meget høfligt og helt igennem troværdigt. Allerede kl. 8 red en af Bielkes tjenestefolk ud til Rønnebæksholm for at aflevere brevet til Beringskjold.

Pro Memoria!

Fra det kongelige Rentekammer er til mig indløben Skrivelse under 2den hujus, om nøjere at undersøge Beskaffenheden af de øde Gaardsjorder, saavel deres Højvelbaarenheds Gaard i Boerup, som Hr. Doctor Buchhaues øde Jorder fra Aaderup Marker. Og da jeg ikkuns agter at opholde mig her denne Gang een Dags Tid, men dog ønskede desangaaende at tale mundtlig med Deres Højvelbaarenhed, saa er jeg tjenstligst bedende, at højstærede Herr Kammerherre i Dags Formiddag ville beære mig med Deres Nærværelse, hvis Lejligheden det tillader, hvorom jeg med Budet tilbeder mig et Par Ord.

Næstved, den 6te Juni 1781.

Bjelke.

Til Herr Kammerherre de Beringskjold.

Brevet til Beringskjold

Samtidig tog en anden af Bielkes mænd af sted og han stod et sted hvor han kunne holde øje med om Beringskjold havde fattet mistanke og tog flugten væk fra Næstved. Så skulle han straks vende tilbage til Bielke i Næstved hvor en vogn stod klar og de kunne øjeblikkelig sætte efter ham. Det blev ikke nødvendigt, det ridende bud kom med svaret at han vist ville komme. En time efter kom imidlertid den anden tjener og fortalte at Beringskjold i en lille vogn var kørt ud af Vordingborgvejen. De tre herrer Bielke, Schiøt og Wulf var på nippet til at gå i panik, men blev enige om at Beringskjold umuligt kunne have fattet mistanke af brevet, og at han heller ikke ville tage flugten i en chaise som ikke er egnet til længere rejser. De måtte tage det roligt og håbe at han dukkede op senere.

I ventetiden tilkaldte Byfoged Wulf 4 fra byens borgervæbning under påskud af at de skulle med på en inspektion mod toldsvig. Det var 3 af byens værtshusholdere, Christian Stenler, Jacob Henningsen og Christian Jochum Soelberg samt skomager Bastian Møller. De mødte alle op i deres borgervæbningsuniformer bevæbnet med gevær og kårde.

En officer fra Næstved borgervæbning

En postillion blev bestilt som måtte stå klar til den blev tilkaldt. Byfoged Wulf tog så ud på den høje sandbakke udenfor byen med kikkert for at se efter Beringskjold. Endelig ved 12-tiden kunne Wulf meddele de andre at Beringskjold var kommet til byen. Han havde sat sin chaise hos Madame Hegelund og var foreløbig på visit der. Det viste sig at han havde været et smut ovre hos forpagteren på Grevensvænge før han kørte til Næstved. Kl. 12.30 bankede Beringskjold på hos Bielke. Bielke modtog ham og førte ham videre ind til en anden stue hvor Schiøt, Wulf samt Schiøts tjener stod. Bielkes tjener stod ved døren med ordre om ikke at lade Beringskjold passere ud igen. Schiøt havde en skarpladt og opspændt pistol i bæltet og straks Beringskjold kom ind i stuen overrakte han den kongelige befaling til Bielke som læste den højt. Straks derefter tilkaldte Schiøt de 4 mænd fra borgervæbningen som havde stået klar i flere timer. Beringskjold blev nu visiteret og

tømte selv sine lommer for alt hvad han havde på sig, også hans lommetørklæde. Beringskjold tog det hele ganske roligt og bedyrede sin uskyld, han havde god samvittighed.

I Wulfs varetægt og omringet af vagterne blev han ført fra Bielkes hus på Axeltorv om til rådhuset, det som i dag er kirkekontoret for Sct. Peders kirke. Næstveds borgere, klar over at noget stort var i gang, stimlede sammen for at se på. Han blev låst inde i bytingsstuen og vagterne deltes om 2-timers vagter. De opholdt sig sammen med ham, men det var strengt forbudt for dem at tale med ham.

Næstved i 1865

Bielke holdt straks efter møde med Wulf og Næstveds postmester og læste næste befaling op. Al post til Rønnebæksholm den næste måned skulle tages fra og straks sendes ind til kongen selv. Bielke og Schiøt skrev så en rapport om arrestationen og sendte den til Guldberg med bekræftelse på at Beringskjold ville blive sendt videre til Kastellet dagen efter.

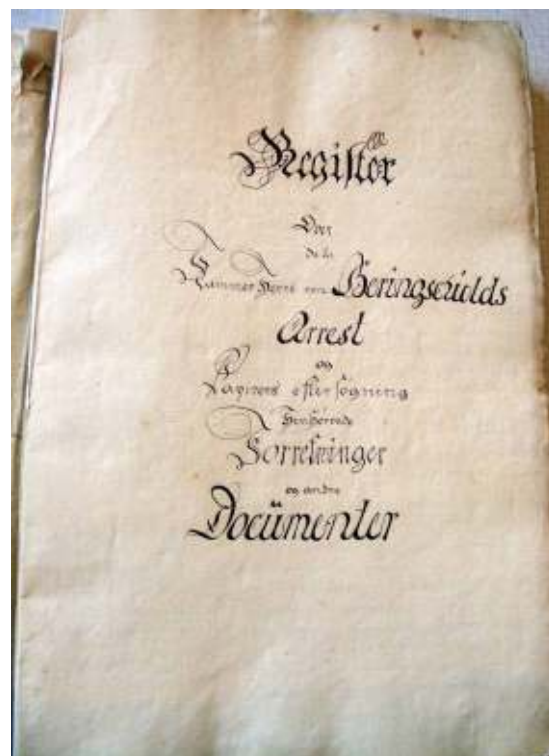
Så snart Beringskjold var trådt ind i Bielkes hus var hans kusk blevet taget i forvaring således at han ikke kunne skynde sig tilbage til Rønnebæksholm og røbe hvad der var ved at ske.

Bielke og Schiøt kørte nu, sammen med deres tjenere, ud til Rønnebæksholm og nåede derud kvart over et. De bemægtigede sig straks skrivestuen og tjenerne og kusken stod vagt og måtte ikke lade nogen passere.

Marie Christine de Beringskjold, f. v. Cappelen.
Maleri paa Lundbygaard.

Derefter tog de til kammerherrinde Beringskjolds værelse. De fandt hende siddende helt roligt. Hun sad med puddermantel på i gang med at blive friseret. Da de læste kongens befaling op for hende blev hun meget angst og bekymret. Men de herrer gjorde deres bedste for at berolige hende. Derefter kaldte de alle gårdens folk sammen, orienterede dem om kongens befalinger og skulle høre om nogen havde set nogen enten komme eller rejse efter Beringskjolds arrestation. Det benægtede Fru Beringskjold og folkene, så Bielke og Schiøt var sikker på at ingen af Beringskjolds papirer var blevet fjernet. Sammen med Fru Beringskjold gik de så i gang med at gennemrode hele huset for bevismateriale. Og der var mange, mange, dokumenter, breve og så videre og de var her der og alle vegne, endda gemt under dynen i hans seng. Alt de anså for relevant blev pakket ned i en sælskindskuffert med lås og nøgle, den blev yderligere forsynet med en hængelås og kufferten blev til sidst forseglet. Nøglerne blev indsvøbt i et stykke hvidt papir og ligeledes forseglet. Men det tog hårdt på fru Beringskjold og senere på dagen blev hun ramt af et slagtilfælde.

Her er jeg så nødt til at sige at den udlægning er den officielle, og som Schiøt, Bielke og Wulf oplevede det. Gammel Svend fortalte Franziska Carlsen en anden historie; at hans tjener havde opfattet bagholdsangrebet på Beringskjold og var løbet tilbage over marken for at advare Fruen på Rønnebæksholm. Hun havde så, sammen med Ditlevs hustru, i al hast brændt de kompromitterende dokumenter. Det er ikke til at vide om han huskede korrekt så mange år efter. Måske har de herrer som undersøgte stedet godtroende accepteret forklaringen fra folkene på gården, selv om det lykkedes en af dem at advare dem på Rønnebæksholm om arrestationen.

Først kl. 2 om natten var de færdige og kunne køre tilbage til Næstved. Beringskjold havde opført sig helt roligt i sit fangenskab. Men han havde ikke villet spise trods han blev tilbudt det han havde lyst til og sov også kun lidt. Samme tid som de forlod Rønnebæksholm kl.2 blev Beringskjold vækket og anmodet om at gøre sig klar til at rejse. Han nød en kop te og var klar da Bielke og Schiøt dukkede op. Beringskjolds egen karet var blevet hentet fra Rønnebæksholm og gjort klar med 6 heste, og kl. halv fire om morgenen begyndte rejsen mod København og Kastellet.

Kastellet

Beringskjold sad på bagsædet i kareten sammen med byfoged Wulf som var væbnet med kaarde og med skarpladt pistol. På forsædet sad to mænd fra borgervæbningen med trukne kaarder. En anden vogn kørte bag dem med de to andre fra borgervæbningen, væbnede med kaarder, ladte pistoler og kuglebøsser. Schiøt fulgte også med en del af rejsen, men fortsatte op til Fredensborg hvor han afleverede sælskindskufferten, med alle de papirer de havde indsamlet på Rønnebæksholm, til Guldborg. Kl. 5 om eftermiddagen ankom Beringskjold til Kastellet.

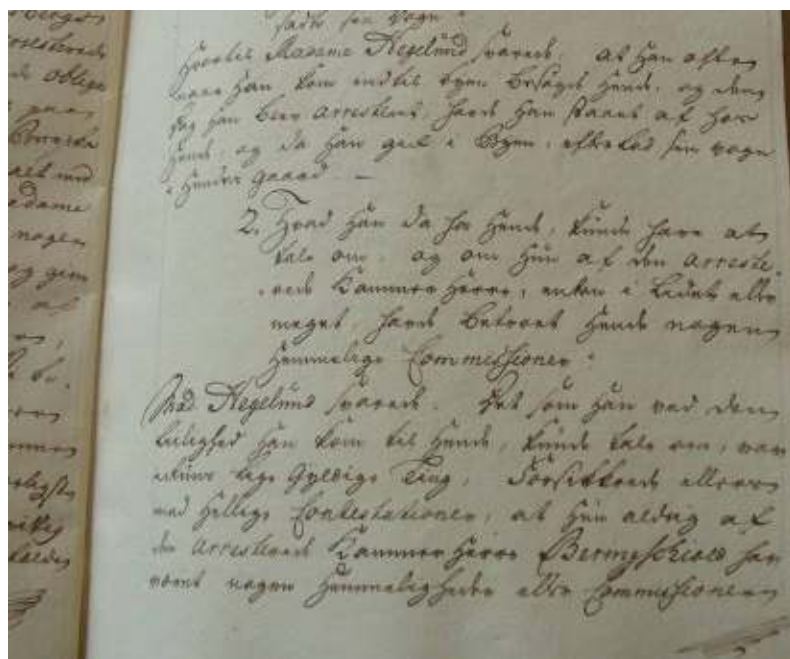
Wulf afleverede sin fange der til stadighed påstod han var uskyldig. Dagen efter tog Wulf videre til Fredensborg og aflagde rapport til Guldberg og var i audiens hos arveprinsen. Her ses Wulfs kørselsregnskab for ham og borgervæbningsmændene. Med nye befalinger rejste Schiøt mod Næstved hvor han ankom natten til den 11. juni. På vej havde han besøgt Beringskjolds ældste søn Ditlev, som var i København og aftalt at mødes med ham på Rønnebæksholm. Ditlevs hustru var allerede på Rønnebæksholm og tog sig af sin syge svigermor. Schiøt var også forbi Thomas, som jo var den der havde fået bolden til at rulle. Han var nu i militærlejr, men fik ikke lov af sin regimentschef til at tage med til Rønnebæksholm for at tage del i den videre opklaring om sin fars sager. Schiøt måtte nøjes med de informationer om deres fælles økonomi som Thomas umiddelbart havde styr på.

Op ad dagen den 11. tog Bielke og Schiøt ud til Rønnebæksholm igen sammen med glarmester Ager, som var eligerede borger og med Soelberg fra borgervæbningen. De traf den sengeliggende Fru Beringskjold og Ditlev Beringskjold. De befalinger der nu skulle læse op var noget rarere end dem fra de foregående dage. Kongen kastede ikke den mindste unåde på Fru Beringskjold og de to sønner Ditlev og Thomas. Kongen ønskede oplysninger og alle relevante dokumenter mod Beringskjold, men Marie Kirstine måtte blive på Rønnebæksholm og rådgives af sin ældste søn.

Det tog Bielke, Schiøt, Ager og Soelberg 5 dage på Rønnebæksholm at få nogenlunde styr på Beringskjolds papirer. De skulle gerne finde bevismateriale om Beringskjolds komplotplaner og uretsmæssigheder i han økonomiske transaktioner, faktisk som i dag hvor det kan være usædvanlige pengetransaktioner der kan lede politiet på sporet af terrorister. Og de var grundige. Imellem Beringskjolds papirer fandt de f.eks. nogle dokumenter angående pengeoverførsler vedrørende Madame Hegelund.

De vidste godt at Beringskjold, når han var i Næstved altid tog ind til hende og satte sin vogn, sådan som han også gjorde den dag de havde arresteret ham. Var hun mon viklet ind i hans landsforræderiske planer. De tog ind til hendes gård og tog hende i skarpt forhør med hensyn til hendes forhold til Beringskjold, hvad de talte om og hvad det var for nogle hemmelige kommissioner hun udførte for ham? Men hun erklærede at de kun talte om ligegyldige ting og eneste hemmelige kommission hun havde udført for ham havde haft med brylluppet mellem hans søn Thomas og Komtesse Wedel-Jarlsberg at gøre. De undersøgte alle hendes møbler, chatoller, skabe og dragkister, men fandt intet.

Omtalen af Madame Hegelund i referatet

Jeg har prøvet at finde ud af noget mere om Madame Hegelund, uden det store held indtil videre. Hun må have været af det bedre borgerskab og boede i en af de større byejendomme, men hun er ikke med i folketællingen fra 1787. I brandtaxationen i 1781 er der dog en passende ejendom på Hjultorvet ejet af en MADAME....., dvs. at efternavnet er væk. Så det er et godt bud på hvor hun boede.

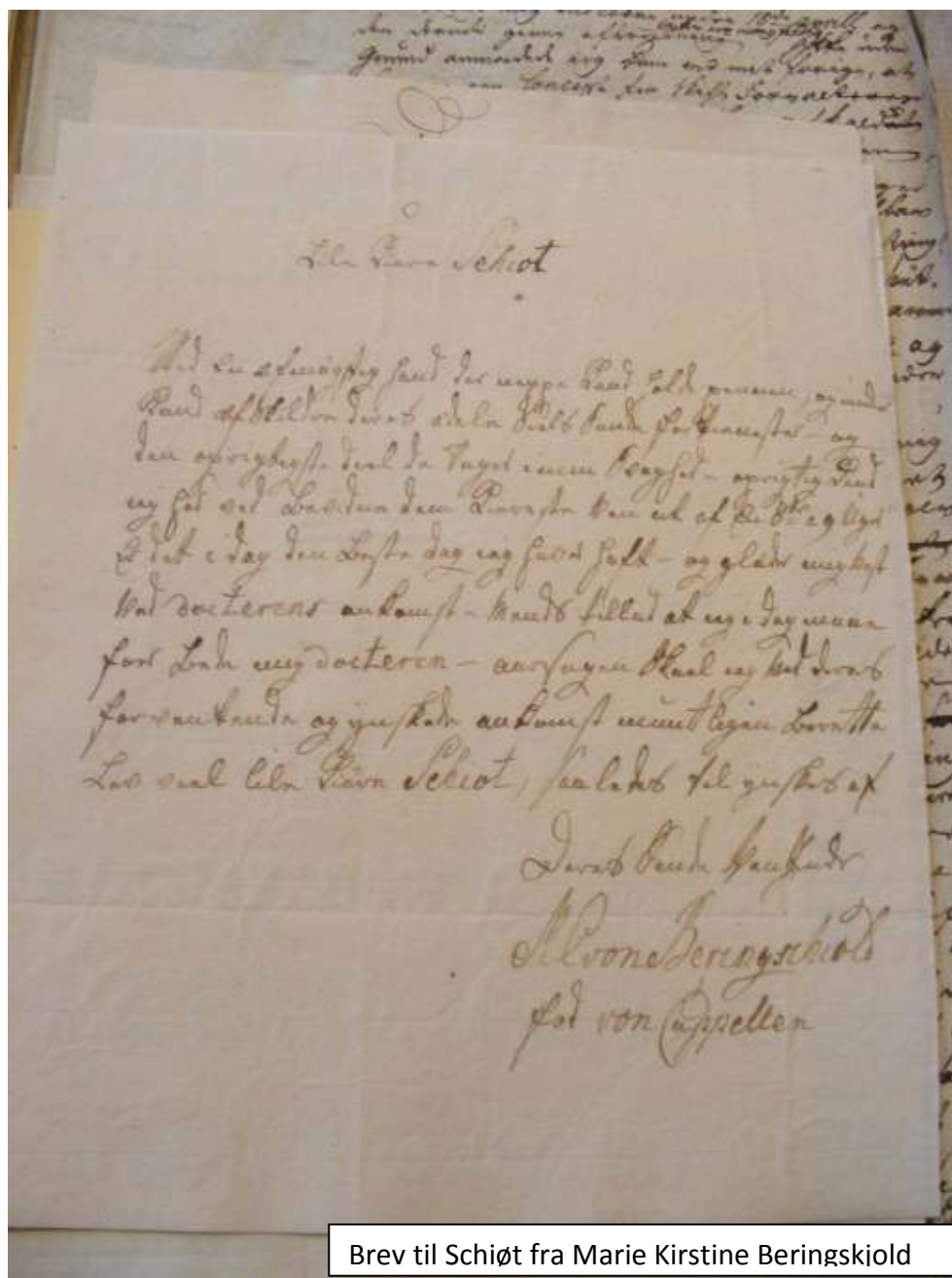
132. MADANE

1. En længe til gæden på 12 fag - 26½ al. lang, 12 al. dyb, en etage - mur og bindingsværk, samt teglhængt. Indrettet til værelser og køkken, hvorudi en skorsten - á fag 55 Rbd. er	660 Rbd.
2. En sidelænge på 16 fag - 39 3/4 al. lang, 12 al. dyb, en etage - mur og bindingsværk, samt teglhængt. Indrettet til stald, vogn...., værelser, og bryghus, hvorudi en skorsten - á faget 30 Rbd. er	480 Rbd.
3. Et sidehalvtagshus på 3 fag - 6 al. lang, 3½ al. dyb, 3½ al. høj - indrettet til ...sted og bestående af mur og bindingsværk, samt teglhængt - á fag 20 Rbd. er	60 Rbd. 1.200 Rbd.

Bielke og Schiøt indsendte deres rapport til Guldborg. Og han tog sig god tid til at sætte sig ind i sagerne. Imedens sad Beringskjold i Kastellet. Efter det første forhør blev han henvist til et nogenlunde bekvemt værelse og havde tilladelse til at læse og spille kort med nogle af officererne. Men skrive et brev til hans hustru måtte han ikke. Der er skrevet flere bøger hvor man i detaljer kan læse om det videre forløb af sagen mod Beringskjold og anklagen mod ham for højforræderi. På det personlige plan må det have været utrolig svært for ham. For så vidt kan man fornemme var hans ægteskab lykkeligt, at søde Marie Kirstine holdt af sin besværlige mand og han af hende. Det må have været forfærdeligt at sidde i fængslet og vide at hun nu lå syg hjemme på Rønnebæksholm og han ingen kontakt måtte have med hende.

Først i januar 1783, efter godt 1½ års fangenskab, lykkedes det for Beringskjold at overtale en af sine vogtere til at hjælpe sig med at skaffe skriveredskaber til ham. Beringskjold skrev til Marie Kirstine og soldatens kone skulle så gå den lange vej fra København til Rønnebæksholm. Til rejsepenge havde han givet 3 guldærmeknapper som Abelone Ammonsdatte kunne optag lån på. Abelone kom af sted, men halvvejs var hun blevet ængstelig over det hun var i færd med og vendte så om. Var hun nået frem til fru Beringskjold ville hun have oplevet at Beringskjold havde bedt sin hustru om at betale hende 5 ekstra rigsdaler, forære hende noget aflagt da hun var fattig og sørge for at hun blev kørt hjem. Tilbage på Kastellet afleverede hendes mand brevet til sin overordnede. Det resulterede i at han fik 24 stokkeslag medens hans kone slap for straf. Men for Beringskjold betød det, sammen med nogle andre forsøg på kontakt uden for fængslet, at de var nødt til at afslutte de alvorlige beskyldninger mod ham med en dom. Guldborg slap af sted med at omgå en normal retsbehandling. Den 9. april 1783 besluttede retten at "... Magnus Beringskjold hørt til de urolige og for landet farlige borgere, som det almindelige bedste og det offentlige rolighed fodrer at må deres hele levetid holdes arresteret og i nøje bevaring...". Altså blev han ikke kendt skyldig i højforræderi men skulle forbyggende holdes arresteret resten af sit liv!!!

Marie Kirstine Beringskjold kom sig ikke over sit slagtilfælde og var siden svag og til dels sengeliggende. I efteråret 1782 overtog hendes ældste søn Ditlev Rønnebæksholm. Han mageskiftede sin ejendom på Falster med Sortebrødregården i Næstved. Marie Kirstine flyttede så til byen. Regimentskvartermester Schiøt kom godt ud af det med både Marie Kirstine og Ditlev og havde hjulpet dem med at få styr på deres regnskaber og økonomi.

Franziska Carlsen har fået opfattelsen at Schiøt har plaget Marie Kirstine Beringskjold med sin omsorg. Efter jeg har set nogle breve som hun har sendt til ham deler jeg ikke den opfattelse. Jeg fik nu, lidt overraskende, indtrykket af Marie Kirstine som både selvstændig, venlig og alligevel lidt

drillesyg. Man kan næsten se det på hende. Og det er jo selvfølgelig sådan Beringskjolds hustru måtte være for at holde ham ud. Schiøt havde selv oplevet svigt og skandale og jeg tror de har fundet en trøst i hinandens selskab og venskab. Han har passet på Marie Kirstine, som var loyal over for sin besværlige mand, og hun fik i ham en redelig ven som hun kunne stole på. Han lavede ikke numre. Jeg mener Franziska Carlsen gør Schiøt uret.

Knap en måned efter Beringskjold havde fået sin livstids dom lykkedes det for ham at få smuglet et brev til hans hustru. Det var sendt til en købmand i Næstved, som skulle videregive det til forpagterens kone på Rønnebæksholm som så skulle give det videre til fru Beringskjold. Det tyder på at han ikke er blevet orienteret om at hun var flyttet til Sortebrødregården. Her havde hun været sengeliggende i flere måneder. Og ankomsten af brevet den 3. maj sendte hende nærmest i en choktilstand. "Allerbedste og eneste ven på jorden" var overskriften. Hendes følelser tog overhånd og hun besvimele. Schiøt som tilfældigvis var på Sortebrødregården kom hende til hjælp. Han tog brevet fra den forfærdede og grædende kammerherreinde og rådede hende til at sende det videre til Guldberg for at vise hendes egen uskyld. Marie Kirstine gik med til at brevet blev lagt i en forseglede kuvert som Schiøt tog i sin varetægt. Kammerherreinde Marie Kirstine Beringskjold døde en måned senere. Hun blev begravet i Sct. Mortens kirke og Schiøt afleverede brevet til Guldberg.

Hvor meget Marie Kirstine Beringskjold har haft kendskab til sin søn Thomas og svigerdatteren Louise Sophies part i hendes mands arrestation er ikke til at vide. Noget tyder på at det begyndte før deres henvendelse til Esaias Fleischer. Grundtvig mener, ud fra en korrespondance mellem Fleischer og Guldberg og mellem Guldberg, Thomas og Louise Sophie at det begyndte før deres bryllup, og at det var hoffet der stod bag det hele. Guldberg og enkedronning Juliane Marie ønskede at få lukket munden på Beringskjold, han havde irriteret længe nok. Det Thomas og Louise Sophie fik ud af det var, at manden forpestede deres tilværelse og gjorde det nærmest umuligt for dem socialt. Desuden og ikke mindst fik Louise Sophie 10,000 rigsdaler af Juliane Marie i brudegave og Thomas fik diverse begunstigelser fra hoffet som pension, lån og et embede.

I 1783 indgav Magnus Beringskjolds sønner en ansøgning om at ændre deres navn til Sparre da de, i betragtning af den over deres fader afsagte dom, var underkastet forskellige fordomme. De fik nej til navnet da det førtes af en Svensk adelsfamilie. De tog så navnet Wedelsparre og fik et nyt våbenskjold. Ditlev Beringskjolds søn født i 1782 fik navnet Magnus Frederik medens Thomas søn født i 1785 fik navnet Christian Frederik og hans datter født i 1788 fik navnet Juliane Marie.

Her ser vi en tegning af Magnus Beringskjold medens han var fange på Kuppet. Den kendte billedhugger Johannes Wiedewelt er kunstneren.

I 1783 var Grev Carl Leopold Sponneck, bror til de omtalte Komtesser i Vinhusgade, et mellemed i endnu en ikke helt gennemskuelig plan. Han skulle få Beringskjold til at skrive sin udlægning af Guldbergs regeringstid. Det gjorde Beringskjold så, dækkende tiden fra den 14. jan 1772 til den 14. april 1784. Han fik skriverredskaber til det og skrev flere eksemplarer af teksten. Noget tyder på at Guldberg stod bag, med intention om at Beringskjold vil blamere sig selv endnu mere. Men skriftet er muligvis blevet brugt af kronprinsen og hans venner i forbindelse med at Kronprins Frederik tog magten til sig, og Guldberg selv blev skubbet ud på et sidespor. Guldberg tog andre med sig i faldet, Esaias Fleischer mistede sit embede som amtmand. Det fik tilsyneladende ikke nogen konsekvenser for Beringskjold.

Den 22. august 1785 forlod han København på et skib til Norge med mål mod Bergenhus. Her fik han i sit fangenskab en passende frihed såfremt han viste kommandanten en passende lydighed. Han fik et stort værelse med tilstødende kammer og egen tjener. Efter 11 år flyttes han til Stavanger hvor han levede frit, men dog ikke måtte forlade byen.

Efter hele 23 år i en eller anden form for fangenskab døde Magnus Beringskjold i 1804, 83 år gammel.

Grundtvig slutter sin 220 sider meget grundigt forskede artikel om Magnus Beringskjold med at mene, at der "fra 1781 blev begået megen uretfærdighed, i al fald vilkårlighed imod ham, og det er ligeledes uigendrivelig godtgjort at der allerede i 1771 skete ham stor uret. At han derved blev kastet ind på en bane der omsider lod ham ende som en stakkels fange og en ulykkelig mand. Ved tidernes ugunst udviklede han sig mere og mere til en listig og bedragerisk karakter, hvis hånd var imod alle, og alles imod ham, men han viste under alt dette en kraft og en udholdenhed, som det kun blev få givet at kunne udfolde, og som man kunde ønske at have set rettet på større og værdigere formål".